četvrtak, 17. rujna 2020.

P9_TA(2020)0232

Stanje u Rusiji, trovanje Alekseja Navaljnog

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. rujna 2020. o stanju u Rusiji: trovanje Alekseja Navaljnog (2020/2777(RSP))

(2021/C 385/13)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Rusiji,

— uzimajući u obzir Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

— uzimajući u obzir Ustav Ruske Federacije, naročito poglavlje 2., a posebno članak 29. kojim se štiti sloboda govora i međunarodne obveze u pogledu ljudskih prava koje je Rusija preuzela kao članica Vijeća Europe, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) i UN-a,

— uzimajući u obzir izjavu o trovanju Alekseja Navaljnog koju je 3. rujna 2020. u ime EU-a dao Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

— uzimajući u obzir izjave o trovanju Alekseja Navaljnog koje je 24. kolovoza i 2. rujna 2020. dao potpredsjednik Komisije / Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

— uzimajući u obzir izjavu visoke povjerenice UN-a za ljudska prava Michelle Bachelet od 8. rujna 2020. u kojoj se poziva na provedbu neovisne istrage o trovanju Alekseja Navaljnog,

— uzimajući u obzir izjavu vanjskih ministara skupine G7 od 8. rujna 2020. o trovanju Alekseja Navaljnog,

— uzimajući u obzir Konvenciju o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovu uništenju (Konvencija o kemijskom oružju), kojom se zabranjuje upotreba, razvoj, proizvodnja, gomilanje i prijenos kemijskog oružja,

— uzimajući u obzir da su na 24. zasjedanju Konferencije država stranaka Konvencije o kemijskom oružju 27. studenoga 2019. jednoglasno usvojene odluke C-24/DEC.4 i C-24/DEC.5 o dodavanju organofosfornog nervnog bojnog otrova novičok na popis kemikalija, odnosno Popis 1. Priloga toj Konvenciji, te stupanje na snagu tih odluka 7. lipnja 2020.,

— uzimajući u obzir izjavu sveučilišne bolnice Charité u Berlinu od 24. kolovoza 2020. u kojoj se navodi da je Aleksej Navaljni bio žrtva trovanja nervnim bojnim otrovom,

— uzimajući u obzir izjavu njemačke savezne vlade od 2. rujna 2020. u kojoj se ruska vlada hitno poziva na davanje izjave o tom incidentu i najoštrije osuđuje napad,

— uzimajući u obzir izjavu glavnog direktora Organizacije za zabranu kemijskog oružja (OPCW) od 3. rujna 2020. o navodnoj uporabi kemijskog oružja protiv Alekseja Navaljnog, u kojoj se naglašava da se „u skladu s Konvencijom o kemijskom oružju svako trovanje pojedinca uporabom nervnog bojnog otrova smatra uporabom kemijskog oružja”,

— uzimajući u obzir članak 5. Opće deklaracije o ljudskim pravima i članak 7. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, kojih je Ruska Federacija stranka, a kojima je propisano da nitko ne smije biti podvrgnut mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju,

— uzimajući u obzir Deklaraciju o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina i društvenih tijela za promicanje i zaštitu općepriznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, koju je Opća skupština UN-a usvojila 9. prosinca 1998.,

— uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,

A. budući da je Aleksej Navaljni, vodeći ruski oporbeni političar, odvjetnik, bloger i antikorupcijski aktivist, otkrio brojne korupcije afere u koje su bila uključena poduzeća i ruski političari, predvodio nekoliko javnih prosvjeda diljem Rusije i postao jedan od rijetkih stvarnih vođa ruske oporbe; budući da je prethodno bio pritvoren, uhićen i osuđen kako bi ga se pokušalo zaustaviti u njegovim političkim i javnim aktivnostima; budući da je Europski sud za ljudska prava proglasio da niz tih postupaka predstavlja zlouporabu i da su u suprotnosti s načelom poštenog suđenja; budući da je Aleksej Navaljni 2017. bio fizički napadnut medicinskim dezinficijensom od kojeg je gotovo oslijepio i da su ga 2019. u pritvoru navodno pokušali otrovati; budući da ni u jednom od tih slučajeva počinitelji nisu privedeni pravdi;

B. budući da je Aleksej Navaljni 20. kolovoza 2020. pao u komu tijekom leta na domaćoj zračnoj liniji u Rusiji te je prevezen u bolnicu u ruskom gradu Omsku, a od 22. kolovoza 2020. se na zahtjev obitelji liječi u bolnici Charité u Berlinu;

C. budući da se pokušaj ubojstva Alekseja Navaljnog dogodio uoči ruskih lokalnih i regionalnih izbora 13. rujna 2020. na kojima se zajedno sa svojim timom aktivno zalagao za uvođenje strategije „pametnog glasovanja” kako bi porazili kandidate Putinova režima; budući da to izaziva posebnu zabrinutost u pogledu stanja demokracije, temeljnih sloboda i ljudskih prava u zemlji;

D. budući da je neposredno prije pokušaja trovanja Aleksej Navaljni bio u Novosibirsku i Tomsku, gdje je istraživao slučajeve korupcije među lokalnim guvernerima; budući da je svojim antikorupcijskim aktivnostima u regijama Aleksej Navaljni povećao razinu osviještenosti o takvim slučajevima među lokalnim stanovništvom, zbog čega je i odaziv na regionalne izbore bio veći, a tako je mobilizirano i glasovanje oporbe; budući da je Aleksej Navaljni uspostavio sustav od 40 regionalnih ureda diljem zemlje koji konstantno nadziru lokalne vlasti, ali su izloženi i zastrašivanju i progonu od strane ruskih vlasti;

E. budući da je Aleksej Navaljni izrazio snažnu potporu prosvjednicima u Habarovsku i Bjelarusu te da promjene u Bjelarusu promatra kao inspiraciju za ruski narod;

F. budući da su politička ubojstva i trovanja u Rusiji sustavni alati kojima režim namjerno napada oporbu; budući da je to stanje dodatno pogoršano zbog nespremnosti vlasti da temeljito istraže politički motivirana ubojstva ili pokušaje ubojstva Anne Politkovskaje, Borisa Njemcova, Sergeja Protazanova, Vladimira Kara-Murze i drugih; budući da su predstavnici oporbe sustavno izloženi verbalnim napadima, *ad hominem* kampanjama i dehumanizaciji od strane vlade ili provladinih medija;

G. budući da je taj najnoviji pokušaj ubojstva samo posljednji primjer vrlo ozbiljnog nazadovanja u pogledu zaštite ljudskih prava i poštovanja zajednički dogovorenih demokratskih načela i vladavine prava u Ruskoj Federaciji;

H. budući da je trenutačna represija nad onima koji izražavaju društveno neslaganje dodatno ojačana nekažnjavanjem policijskih i sigurnosnih snaga i nespremnošću sudova da kazneno gone stvarne počinitelje tih zločina, koji ne samo da prolaze nekažnjeno, nego ih Kremlj još i nagradi;

I. budući da prema uglednoj ruskoj organizaciji za ljudska prava „Memorial” u Ruskoj Federaciji ima više od 300 političkih i vjerskih zatvorenika; budući da EU pokazuje solidarnost sa svim disidentima i ruskim narodom koji se, iako su ugrožena njihova sloboda i njihovi životi te unatoč pritiscima Kremlja i ruskih vlasti, i dalje bore za slobodu, ljudska prava i demokraciju;

J. budući da politički motivirana ubojstva i pokušaji ubojstva od strane ruske tajne službe izravno utječu na unutarnju sigurnost EU-a;

K. budući da je sveučilišna bolnica Charité u Berlinu zaključila da je Aleksej Navaljni otrovan nervnim bojnim otrovom iz skupine novičok, a riječ je o vojnom nervnom bojnom otrovu koji su razvili Sovjetski Savez i Ruska Federacija; budući da je taj zaključak potvrdio specijalizirani laboratorij njemačkih vojnih snaga i više neovisnih laboratorija; budući da je nervni bojni otrov novičok na teritoriju EU-a korišten nedavno, u ožujku 2018., u napadu na bivšeg ruskog obavještajca Sergeja Skripalja i njegovu kćer Juliju Skripalj u Salisburyju (Ujedinjena Kraljevina), što je rezultiralo slučajnom smrću stanovnice grada Amesburyja Dawn Sturgess;

L. budući da su ruski liječnici, koji su prvi liječili Alekseja Navaljnog zbog trovanja, kasnije tvrdili da u njegovu tijelu nema tragova otrova te su pokušali spriječiti da ga se preveze iz Rusije te budući da ruske vlasti poriču bilo kakvu povezanost s tim slučajem;

M. budući da je nervni bojni otrov novičok instrument koji je razvijen samo za vojne strukture i tajne službe u Rusiji i da je dostupan samo njima; budući da su takve tvari regulirane ruskim zakonodavstvom; budući da je nervni bojni otrov novičok kemijsko oružje koje se može razviti samo u državnim vojnim laboratorijima i fizičke osobe ne mogu ga nabaviti; međutim, budući da bi u tom slučaju riječ bila o kršenju međunarodnih pravnih obveza Rusije;

N. budući da je Vijeće pozvalo ruske vlasti da provedu temeljitu istragu pokušaja ubojstva Alekseja Navaljnog te pozvalo na zajednički međunarodni odgovor i zadržalo svoje pravo na poduzimanje odgovarajućih mjera, uključujući sankcija;

O. budući da se u skladu s Konvencijom o kemijskom oružju svako trovanje pojedinca korištenjem živčanog bojnog otrova smatra uporabom kemijskog oružja, a korištenje kemijskog oružja neovisno o okolnostima predstavlja ozbiljno kršenje međunarodnog prava i međunarodnih standarda u području ljudskih prava; budući da je nakon jednoglasnog donošenja dvaju prijedloga u tu svrhu, uključujući jednog koji je pripremila Ruska Federacija, Novičok uvršten na popis kontroliranih tvari uz Konvenciju o kemijskom oružju te stoga podliježe najstrožim smjernicama za kontrolu u okviru Konvencije;

P. budući da su prava na slobodu mišljenja i govora, udruživanja i mirnog okupljanja utvrđena Ustavom Ruske Federacije;

Q. budući da medijske kuće pod kontrolom ruske države pokušavaju prikriti sudjelovanje ruskih vlasti u pokušaju ubojstva Alekseja Navaljnog širenjem dezinformacija i preusmjeravanjem pozornosti sa stalnog kršenja demokratskih načela, vladavine prava, temeljnih sloboda i ljudskih prava u Ruskoj Federaciji;

R. budući da je nakon regionalnih izbora održanih 13. rujna 2020. u Rusiji uložen rekordan broj pritužbi zbog krivotvorenja rezultata; budući da se u gradovima u kojima je Aleksej Navaljni bio prisutan prije pokušaja trovanja (Novosibirsk i Tomsk) njegov pametni sustav glasovanja pokazao učinkovitim te se njime doprinijelo porazu Putinovih kandidata;

S. budući da je Europski parlament službeno zaključio da se Rusija više ne može smatrati „strateškim partnerom”, među ostalim i zbog svoje agresivne vanjske politike koja uključuje vojne intervencije i nezakonite okupacije u trećim zemljama;

1. snažno osuđuje pokušaj ubojstva Alekseja Navaljnog te izražava ogromnu zabrinutost zbog opetovanog korištenja živčanog bojnog otrova protiv ruskih građana;

2. podsjeća da, u skladu s međunarodnim pravom, a osobito u skladu s Konvencijom o kemijskom oružju, uporaba kemijskog oružja neovisno o okolnostima predstavlja neprihvatljiv zločin;

3. ističe da je pokušaj ubojstva Alekseja Navaljnog dio sustavnih napora da se ušutka njega i ostale oporbene glasove, da ih se omete u razotkrivanju ozbiljne korumpiranosti režima te da se omete oporbene političke aktivnosti u Rusiji općenito, osobito kako bi se utjecalo na dopunske lokalne i regionalne izbore u Rusiji koji su održani od 11. do 13. rujna 2020.;

4. ponavlja da je slučaj Alekseja Navaljnog jedan od elemenata šire ruske politike kojom se usredotočuje na represivnu unutarnju politiku i agresivna djelovanja širom svijeta, širenje nestabilnosti i kaosa, ponovnu uspostavu svoje sfere utjecaja i vladajućeg položaja te potkopavanje međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima;

5. traži da se odmah pokrene međunarodna istraga (uz sudjelovanje EU-a, UN-a, Vijeća Europe, njihovih saveznika i Organizacije za zabranu kemijskog oružja) i naglašava da je odlučan da pomogne toj istrazi; poziva Organizaciju za zabranu kemijskog oružja da započne detaljnu istragu o kršenju međunarodnih obveza Rusije u području kemijskog oružja; poziva ruske vlasti da u potpunosti surađuju s OPCW-om kako bi se zajamčila nepristrana međunarodna istraga i da zajamče da će počinitelji zločina nad Aleksejem Navaljnijem odgovarati za svoje postupke;

6. poziva Vijeće za vanjske poslove da se na svom sastanku 21. rujna 2020. aktivno uhvati u koštac s tim pitanjem; traži da EU što prije izradi popis dalekosežnih restriktivnih mjera protiv Rusije i ojača svoje postojeće sankcije protiv Rusije; poziva na uvođenje mehanizama sankcija kojima bi se omogućilo zapljena i zamrzavanje europske imovine korumpiranih pojedinaca otkrivenih u istragama Zaklade za borbu protiv korupcije kojoj je na čelu Aleksej Navaljni;

7. poziva ruske vlasti da okončaju uznemiravanje, zastrašivanje, nasilje i represiju koju vrše nad svojim političkim protivnicima prekidanjem prakse nekažnjavanja odgovornih zbog koje je život izgubilo već mnogo novinara, boraca za ljudska prava i oporbenih političara; ističe kako je nužno da se spomenutim osobama zajamči da mogu obavljati svoje zakonite i korisne aktivnosti bez straha po svoj život i živote članova svoje obitelji i svojih prijatelja;

8. poziva EU da stalno zahtijeva od Rusije da ukine ili izmijeni sve zakone koji nisu u skladu s međunarodnim standardima, uključujući nezakonite izmjene Ustava Ruske Federacije koje su nedavno stupile na snagu i ruski pravni okvir za izbore i zakonodavstvo o stranim agentima i nepoželjnim organizacijama, kako bi se doprinijelo pluralizmu, slobodnim i poštenim izborima te oporbene kandidate stavilo u ravnopravan položaj;

9. izražava svoju solidarnost s demokratskim snagama u Rusiji koje se zalažu za otvoreno i slobodno društvo, te svoju potporu svim pojedincima i organizacijama koji su mete napada i represije;

10. ističe obvezu Ruske Federacije, kao članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, da poštuje međunarodno pravo, primjenjive sporazume i konvencije te u potpunosti poštuje svoje međunarodne obveze, među ostalim obvezu suradnje s OPCW-om u istragama o kršenju Konvencije o kemijskom oružju;

11. apelira na Rusku Federaciju da hitno pristupi rješavanju problema koje je istaknula međunarodna zajednica i da Organizaciji za zabranu kemijskog oružja odmah pruži cjelovite podatke o svom programu Novičok;

12. naglašava činjenicu da se Ruska Federacija, kao članica Vijeća Europe i Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, obvezala na poštovanje temeljnih sloboda, ljudskih prava i vladavine prava u skladu s Europskom konvencijom o ljudskim pravima i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima;

13. poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika i Europsku službu za vanjsko djelovanje da zajamče da se u okviru savjetovanja EU-a i Rusije o ljudskim pravima, kad se ono nastavi, iznesu slučajevi svih osoba koje se progoni iz političkih razloga i da se od ruskih predstavnika na tim savjetovanjima službeno zatraži da daju odgovore za svaki pojedini slučaj; poziva predsjednike Vijeća i Komisije, kao i potpredsjednika / Visokog predstavnika da nastave pomno pratiti te slučajeve, da ističu tu problematiku prilikom različitih susreta i sastanaka s Ruskom Federacijom te da izvijeste Parlament o zaključcima rasprava s predstavnicima ruskih vlasti;

14. poziva države članice da usklade svoja stajališta u pogledu Rusije i da djeluju jedinstveno na bilateralnim i multilateralnim forumima s ruskim vlastima;

15. ponavlja da hitno treba pokrenuti temeljitu i strateško ponovnu procjenu odnosa EU-a s Rusijom, koja bi uključivala sljedeća načela:

(a.) pozivanje potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika na ponovno procjenu politike EU-a prema Rusiji i pet glavnih načela EU-a za odnose s Rusijom te pripremu nove sveobuhvatne strategije koja će ovisiti o daljnjim djelovanjima ruskog vodstva i vlasti u području demokracije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava;

(b.) pozivanje država članica na daljnju izolaciju Rusije na međunarodnim forumima (kao što su skupina G7 i drugi formati) i kritičko preispitivanje suradnje EU-a s Rusijom u okviru različitih vanjskopolitičkih platformi;

(c.) pozivanje Vijeća na to da učini prioritetom odobrenje i provedbu u bliskoj budućnosti mehanizma sankcija EU-a za kršenje ljudskih prava osmišljenih po uzoru na one donesene zbog slučaja Magnitskog, koji će uključivati popis pojedinaca i koji bi mogao obuhvaćati i sektorske sankcije usmjerene na ruski režim;

(d.) uzimajući u obzir slučaj Navaljnog, ponovno naglašavanje prethodnog stajališta Europskog parlamenta o zaustavljanju projekta Sjeverni tok 2;

(e.) pozivanje Vijeća na usvajanje strategije EU-a za potporu ruskim disidentima, nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva te neovisnim medijima/izvjestiteljima i cjelovito iskorištavanje mehanizma za obranu ljudskih prava, stvaranje dodatnih prilika za mlade Ruse da studiraju u EU-u i pomoć pri pokretanju ruskog sveučilišta u egzilu u jednoj od država članica;

(f.) pozivanje Vijeća na hitnu pripremu i usvajanje strategije EU-a za buduće odnose s demokratskom Rusijom, uključujući široki niz poticajnih mjera i uvjeta za jačanje domaćih snaga slobode i demokracije;

16. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te predsjedniku, vladi i parlamentu Ruske Federacije.